

Daniel West, Mária Šmidová, Jozef Žuffa

Counselling a nové perspektívy sociálnej práce
A Framework for Expanding and Integrating Community Health
and Human Services 2014

Zborník abstraktov z konferencie s medzinárodnou účasťou

Dobrá kniha
Trnava 2014

© Teologická fakulta Trnavskej univerzity, 2014

Trnavská univerzita v Trnave, Teologická fakulta
Kostolná 1, P. O. Box 173
814 99 Bratislava
tel.: +421 2/52 77 54 10
e-mail: sekretariat@tftu.sk
www.tftu.sk

Editorka: doc. PhDr. Mária Šmidová, PhD.

Recenzenti: prof. ThDr. Ladislav Csontos, PhD.
doc. PhDr. Patrícia Dobríková, PhD.

Prvé vydanie

ISBN 978–80–7141–899–3

Program

konferencie s medzinárodnou účasťou (10.10.2014)

- 13.30 – 14.00 - registrácia účastníkov
- 14.00 – 14.05 - ThLic. Mgr. Miloš Lichner, D.Th.: otvorenie konferencie
- 14.05 – 14.15 - doc. PhDr. Mária Šmidová, PhD.: Counseling v pomoci rodinám

Prvý blok prednášok

- 14.15 – 14.25 - prof. Daniel West: A Framework for Expanding and Integrating Community Health and Human Services
- 14.25 – 14.35 - Mgr. Štefánia Hrivňáková: Čo je to koučing
- 14.35 – 14.45 - Mgr. Jozef Žuffa, PhD.: Rozvoj zručností v sprevádzaní

Druhý blok prednášok

- 14.45 – 14.50 - Andrew J. Mahle - Graduate Masters of Health Administration
- 14.50 – 14.55 - Sherry V. Pallath - Graduate Masters of Health Administration
- 14.55 – 15.00 - Travis J. Davis - Graduate Masters of Health Administration
- 15.00 – 15.05 - Taylor P. Nelson - Graduate Masters of Health Administration
- 15.05 – 15.10 - Lyudmila Chernioglo - Graduate Masters of Health Administration
- 15.10 – 15.15 - Robert M. Weiss - Graduate Masters of Health Administration
- 15.15 – 15.20 - Sean Cosgrove - Graduate Masters of Health Administration

Tretí blok

- 15.20 – 15.40 - debata
- 15.40 – 16.00 - spoločné pohostenie - agapé

Úvodné slovo editora organizátora konferencie

Na modlitbovej vigílii slávanej na Námestí sv. Petra v sobotu 4. októbra 2014, ktorá bola súčasťou prípravy na synodu o rodine, pápež František jednoduchým a konkrétnym spôsobom pripomenul centrálnu miesto skúsenosti rodiny v živote každého človeka, pričom sa vyjadril takto:

„Zvečerieva sa už nad týmto našim zhromaždením. Je to hodina, v ktorej sa radi vraciame domov, aby sme sa zišli pri jednom stole, s bohatstvom pocitov z vykonaného i prijatého dobra, zo stretnutí, ktoré zohrievajú srdce a umožňujú mu rásť, s dobrým vínom, ktoré človeku už vopred umožňuje okúsiť sviatok bez konca. Je to však i hodina veľmi ťaživá pre toho, ktorý sa nachádza tvárou v tvár vlastnej osamotenosti, v horkom prítmí snov a rozbitých plánov. Koľkí ľudia sa vlečú dňami v slepej uličke rezignácie, opustenosti, ak nie až nevraživosti; v koľkých domácnostiach sa minulo víno radosti a teda aj chuť – čiže samotná múdrosť života. Staňme sa v dnešný večer prostredníctvom našej modlitby hlasom jedných i druhých, modlitbou za všetkých.“

Spomedzi mnohých definícií, ktoré sa v ostatnom období objavujú v súvislosti s rodinou sa mi najvýstižnejšiu javí táto, lebo najviac vyjadruje jej podstatu rodiny:

“Rodina, ako lono radosti i skúšok, hlbokých citov a niekedy i ranených vzťahov, je skutočnou „školou ľudskosti“.

Lono radosti predstavuje miesto, do ktorého sa dá schúliť, pocítiť upokojenie vtedy, keď na človeka dolieha úzkosť a strach. Je to aj lono skúšok, lebo práve blízkosť ľudí znásobuje ich spoločnú previazanosť, ktorá dáva viac poznať chyby a nedostatky toho druhého. A práve preto, že táto osoba, ktorá je najbližšia nenapĺňa očakávania ostatných členov rodiny, je prijatie takejto skutočnosti najbolestivejšou skúškou. Hlboké city nie je možné prežívať len v krátkych alebo povrchnejších vzťahoch, tie je možné prežívať len v najintímnejšom poznaní, ktoré môže vytvoriť len rodina. Práve preto vzťahy, ktoré nenapĺňajú očakávania, sú najviac bolestivé, ich zranenia bolia všetkých členov rodiny, tak ako jeden poranený úd na tele človeka spôsobuje bolesť celému telu. Povrchné zranenia a vzťahy nepretvárajú človeka. Preto len rodina môže byť školou ľudskosti, ktorá vo všetkých svojich prejavoch pretvára každého človeka v ľudskej bytosti.

Na Plenárnom zhromaždení Rady európskych biskupských konferencií (CCEE), ktoré sa uskutočnilo v Ríme tesne pred začiatkom mimoriadnej synody biskupov o pastoračných výzvach rodiny v kontexte evanjelizácie, arcibiskup Zvolenský predniesol jeden z kľúčových príhovorov - v ktorom sa zaoberal témou pastoračnej starostlivosti a možnými kánonickými riešeniami pre výzvy týkajúce sa katolíckych manželstiev.

„Manželstvo a rodina patria k najvzácnejším dobrám ľudstva. Keďže boli chcené Bohom už pri samotnom stvorení (por. Gn 1-2), sú vnútorne nasmerované tak, aby dosiahli svoje završenie v Kristovi (por. Ef 5) - a potrebujú jeho milosť, aby mohli byť uzdravené z rán hriechu (por. Gaudium et Spes, č. 47) a vrátiť sa k svojmu "počiatku" (por. Mt 19,4), teda k plnému poznaniu a integrálnemu uskutočneniu Božieho plánu (Familiaris Consortio č. 3)“

V súčasnosti narastá počet rodín, ktoré potrebujú pomoc. Nachádzajú sa v krízach. Pri koreni sú ekonomické a sociálne príčiny, ako aj rýchle kultúrne premeny. Preto je potrebné hľadať nové formy pomoci rodinám.

Svätý Otec František viackrát spomenul silný obraz Cirkvi ako poľnej nemocnice. Spreádzanie, o ktorom tu hovoríme, je práve jedným prejavom takejto starostlivosti: snaží sa o liečenie rán získaných v životnom boji. Táto analógia nám umožňuje identifikovať základné pravidlo liečby: dobrá pomoc a dobré spreádzanie pozostávajú na prvom mieste zo správneho diagnostikovania rany alebo nemoci, ktorú treba uzdraviť a z následného aplikovania adekvátneho liečivého prostriedku.

Pri sprevádzaní rodín v ťažkostiach bude potrebné správne rozlíšiť, o aký typ utrpenia v nich ide a potom rešpektovať aj určité odstupňovanie či postupnosť navrhovaného zásahu. Je potrebné byť dobre pripravený na takúto odbornú pomoc.

V úvode *Instrumentum laboris* synody o rodine čítame:

“V dnešnej dobe rozšírená kultúrna, spoločenská a duchovná kríza predstavuje výzvu pre evanjelizáciu rodiny, ktorá je živým jadrom spoločnosti a cirkevných spoločenstiev. Cirkev výrazným spôsobom cíti svoje povolanie ohlasovať všetkým Boží plán týkajúci sa manželstva a rodiny. V rámci tohto úsilia sa Cirkev má snažiť poskytnúť podporu a sprevádzanie - na všetkých úrovniach - vo vernosti Pánovmu povereniu ohlasovať krásu rodinného života“ (por. *Instrumentum laboris*, úvod).

Aktivita pastoračnej starostlivosti o rodinu je v diecéze zvyčajne koordinovaná centrami pre pastoračnú starostlivosť o rodinu, ktoré podporujú a koordinujú diecéznu sieť pracovníkov na poli rodinnej pastorácie - kňazov i manželských párov. Títo pastorační pracovníci napomáhajú vo farnostiach starostlivosti o manželské páry a rodiny, ktoré prichádzajú do spoločenstva so žiadosťou o vyslúženie sviatostí, a pripravujú evanjelizačné a katechetické programy. Sprevádzajú rodiny na ich ceste viery a pri začleňovaní sa do farského spoločenstva. Tieto aktivity možno pokladať za riadne pastoračné sprevádzanie

Koncept sprevádzania má určite súvis s bežnými podmienkami života osôb, a jeho súčasťou je tiež aspekt, ktorý možno označiť ako patologický - pretože sa týka situácií utrpenia a manželskej krízy.

Pastoračný postoj Ježiša a jeho aplikácia do dnešných čias zo strany Cirkvi si vyžaduje rozvoj pastoračnej činnosti charakterizovanej prijatím a milosrdenstvom voči všetkým.

V tejto súvislosti sa javí ako mimoriadne dôležitá ochota kňazov, kompetentných a zároveň pastoračne citlivých. Zároveň však je potrebná pomoc dobre pripravených laikov. Je potrebné hľadať aj nové možnosti pomoci týmto rodinám. Jednou z nich aj sprevádzanie – counseling, ktorý sa snažíme prostredníctvom projektu, ktorým chceme hľadať nové možnosti pomoci rodinám viac poznať. Projekt nazvaný Nový model efektívnych študentských praxí s využitím sprevádzania (counselling) v rodinách so špecifickými sociálnymi problémami nám otvára možnosti poznať túto metódu, spoznať mnohé jej odtiene, ktoré súvisia s tým, v ktorej krajine sa uplatňuje a nájsť nový model, prispôbiť ho podmienkam Slovenska.

Vytvára nový spôsob ako čeliť ťažkým situáciám, ktoré zasahujú jednotlivca na úrovni osobnej, spoločenskej a spirituálnej. Pomáha zvládať problémy súvisiace s prácou a nezamestnanosťou, manželské a rodinné konflikty, problémy týkajúce sa sexuálneho a emocionálneho života, neschopnosť rozhodovať sa, výchovné problémy, straty a smútok z nich, samotu, neprimerané interpersonálne vzťahy, choroby, existenciálnu prázdnotu, nedostatok viery a problémy duchovného charakteru.

Counseling ako metóda vznikol v Spojených štátoch amerických, kde sa začal používať v päťdesiatych rokoch a v rokoch sedemdesiatych sa rozšíril aj do Európy, zvlášť do anglicky hovoriacich krajín, ako podporný nástroj v sociálnych službách a dobrovoľníctve. Jedným zo zdrojov je counseling vyučovaný na univerzite v Scrantone, ktorá už dlhodobo spolupracuje s našou univerzitou. Prof. West a jeho kolegovia nám ponúkli túto metódu a tiež aj možnosť získania praktických skúseností pri jej využívaní. Preto aj prítomnosť odborníkov z tejto univerzity vytvára priestor pre lepšie pochopenie tejto metódy a dáva nádej, že do budúcnosti napomôže pri kvalitnejšej príprave našich študentov sociálnej práce so zameraním na rodinu.

Doc. PhDr. Mária Šmidová, PhD.

Abstrakty
Pozvaných príspevkov na konferencii

doc. PhDr. Mária Šmidová, PhD.
Counseling v pomoci rodinám

Príspevok otvára pohľad na rodinu v súčasnom svete, v čase polarizácie názorov na jej hodnoty aj formy. Vychádza z materiálov, ktoré boli vydané po ukončení Plenárneho zhromaždenia Rady európskych biskupských konferencií, ktoré sa uskutočnilo v Ríme tesne pred začiatkom mimoriadnej synody biskupov o pastoračných výzvach rodiny v kontexte evanjelizácie. Reaguje na vyjadrenie svätého Otca Františka, ktorého zásluhou bola synoda zvolaná a ktorého zámerom je priniesť pre tento svet odpovede, týkajúce sa vážnych otázok rodiny. Príspevok rovnako naznačuje možnosti pastoračnej starostlivosti o rodinu v diecézach, koordinovaných centrami pre pastoračnú starostlivosť o rodinu, ktoré podporujú a koordinujú diecéznu sieť pracovníkov na poli rodinnej pastorácie. Predznačuje aj možnosť kvalitnej prípravy nových odborníkov pre tieto pastoračné centrá, ktorými sa môžu stať len dobre pripravení odborníci z oblasti sociálnej práce so zameraním na rodinu. Jednou z nových metód pomoci rodinám by sa mohol stať counseling. Counseling ako metóda je vo svete využívaná, využíva však rôzne postupy. Je potrebné poznať tieto metódy a pripraviť nový program counselingu v pomoci rodinám aktuálne vytvorený v podmienkach Slovenska.

prof. Daniel West
A Framework for Expanding and Integrating Community Health and Human Services

This report shows how to integrate education and care to community health and human services through the counseling. In principle counseling is the provision of assistance and guidance in resolving personal, social or psychological problems, especially by a professional. On the other hand counseling in community health usually and also in social work means to take somebody's hand and goes with him. In the basics counseling is not an advising, leading or following. This presentation describes and explains different types of counseling like a community, rehabilitation, school, university, community health education and vocational counseling.

Structure of view at the human is holistic, it takes into account psychical, spiritual, mental, economic and social situation and health. Counseling has basics in casework and individual approach.

Mgr. Štefánia Hrivňáková
Čo je to koučing

Príspevok je zameraný na dve metódy, ktoré možno komplementárne využívať v sociálnom poradenstve - koučing a duchovné sprevádzanie. Koučing sa zameriava na odkrytie vnútorného potenciálu koučovaného pomocou jednotlivých modelov, ktoré sú orientované na koučovaného. Koučovaný pomocou vhodných otázok hľadá odpovede a riešenia svojej situácie sám a objavuje pritom svoje možnosti. Pri koučingu ide o binárny vzťah - kouča a koučovaného. V duchovnom sprevádzaní ide o vyvolanie vnútornej dynamiky sprevádzaného vo väzbe na Tretieho - sprevádzajúci sa stáva len sprostredkovateľom vzťahu sprevádzaného s Bohom. Tento vzťah s Bohom je určujúci pre praktické smerovanie života sprevádzaného.

Mgr. Jozef Žuffa, PhD.
Rozvoj zručností v sprevádzaní

Profesionálna príprava študentov pre budúcu prácu s ľuďmi, je pre Teologickú fakultu Trnavskej univerzity dlhodobou misiou v oblasti teológie, ale aj sociálnej práce. Činnosti založené na vzťahu, podpore a pomoci iným ľuďom sú každodennou činnosťou budúcich odborníkov v pastoračnej praxi a v sociálnych službách. Okrem všeobecnej zručnosti „proklientskej orientácie“, sú u budúcich absolventov cielene rozvíjané špecifické prístupy potrebné pre efektívnu prácu s ľuďmi v danom odbore. Pre teológov zastrešuje takúto pomoc pri osobnostnom rozvoji veriacich duchovné vedenie, sociálni pracovníci pri práci s jedincom používajú sociálne poradenstvo. Študenti teológie a sociálnej práce sú vedení počas štúdia aj k aplikovaniu nedirektívnych prístupov, nielen poskytovania rád a ukazovania smeru. Za účelom tréningu nedirektívneho sprevádzania ľudí bol na fakulte vytvorený nový predmet: Councelling - zručnosti sprevádzania. Councelling má svoje stabilné miesto v praxi naprieč viacerými odbormi, na fakulte je ponúkaný ako predmet, ktorý má ambíciu budúcim sociálnym pracovníkom a teológom rozšíriť ich prístupy o tréning pomoci iným ľuďom formou zadefinovania si vlastných riešení z ich strany. Pre splnenie cieľa rozšírenia možností duchovného vedenia a sociálneho poradenstva je v ponúkanom predmete daný dôraz na techniku aktívneho počúvania. Aktívne počúvať znamená priblížiť sa skúsenosti sprevádzaného. Vyžaduje ochotu sprevádzajúceho nechať stranou návrhy odpovedí a rady pre sprevádzaného na komunikovanú problematiku. Pri tomto procese chceme pochopiť nielen obsah správy, ale aj subjektívny vzťah sprevádzaného k správe. Obrazne povedané, dôležitou technikou pri councellingu je snaha sprevádzajúceho počas rozhovoru „obuť si topánky“ sprevádzaného.

Mgr. Katarína Adameková
Andrew J. Mahle - Graduate Masters of Health Administration
Early Obesity Interventions Focused on Nutrition in Primary Schools in the Czech and Slovak Republics

The rise of obesity is a phenomenon that is happening across the globe and is quickly becoming one of the greatest public health and socio-economic challenges of our generation. With a rise in the obesity prevalence of the adult population, the risk of children being overweight, and therefore the risk associated with the diseases that stem from being overweight are significantly rising as well. The number of policies and programs available to countries to manage the nutritional intake of their residents is countless. The World Health Organization along with other European Committees aimed at nutrition management provides a framework for countries to construct nationalized nutritional programs for their population. From the control of food marketing to the reduction of unhealthy nutrients within foods, the concepts within each document can be tailored to improve the nutritional health of the nation's youth. Although a multitude of policies and programs are available, some programs work better for different countries. The objective of this paper is to outline the various policies and programs available within the Eastern European Region and compare those to the programs that are currently in place in the Slovak and Czech Republics. The intent of this paper is to spark discussion on the best programs that should be used to fight the menacing obesity epidemic.

Sherry V. Pallath - Graduate Masters of Health Administration
Comparative Study of Health Promotion in Slovakia, Poland, and Czech Republic

According to the World Health Organization it is expected that between 1980 and 2020 the population of the elderly worldwide will increase by 240%. This increase results from the, improvement of living conditions, new developments in medicine, expanded use of technology, and the accessibility of health services to the public. Health promotion for the elderly is increasingly important worldwide, to sustain increased longevity and quality of life. The World Health Organization has suggested that health promotion for the elderly is the most important universal goal. The research is ongoing but many strategies and health policies have been developed and adopted in many countries. The common policies address: development of geriatric medicine, integration of health services, and social security. This paper is a comparative study of The Slovak Republic, Poland, and Czech Republic approaches to health promotion for the elderly population. Each country has its own challenges and successes. The author will compare lessons learned from each country and recommend how these health initiatives may improve the quality of life for senior citizens.

Travis J. Davis - Graduate Masters of Health Administration
Anti-Angiogenesis: The Fight Against Colorectal Cancer

Cancer is currently the leading cause of death throughout the world that affects more than 1-in-3 people during their lifetime. Colorectal cancer is the third most common type of cancer worldwide; however, in the Slovak Republic, it remains first for men and second for women in frequency, defined by total number of cases. The incidence and mortality rates related to colorectal cancer in the Slovak Republic are greater than the rest of the world on average, including other Central and Eastern European countries. In the Slovak Republic, cancer represents 22.1 percent of annual deaths. This paper examines the extensive research on angiogenesis and anti-angiogenic techniques, including nutrition and lifestyle, which play a major role in the prevention and fight against colorectal cancer.

Taylor P. Nelson - Graduate Masters of Health Administration
Challenges in Improving Mental Health in Slovakia: A Close Look at Depression and Mental Illness

This presentation focuses on the incidence and prevalence of depression and mental illness in the Slovak Republic and the various challenges associated with improving services within the mental health sector. With a specific focus on depression, the impact that mental health has on other aspects of health are examined. There is a demand for increased identification and coordinated management of mental illness in all levels of care. Levels of depression are examined in relation to established healthcare policy. While recent economic and societal changes have impacted services in the mental health sector, the impact of other issues such as access, cost, social stigma, and the coordination of care are also explored. Issues associated with access to care are highlighted through a discussion of low resources, unreliable information, and policy decisions. Opportunities to more adequately manage mental health at the primary and community level are explained in relation to the current structure and resources of the Slovak healthcare system.

Lyudmila Chernioglo - Graduate Masters of Health Administration
The Use of Social Media in Improving Health Literacy In The Adult Population (age 60+) In The Czech Republic, Slovak Republic, and Poland

Social media has become a global phenomenon in relation to how the world socially communicates and interacts. The utilization of social media has grown rapidly in various areas of personal and business social interactions but slower in the healthcare sector. This is now socially changing in healthcare. Social media usage in healthcare allows consumers to advocate for their own health through knowledge of applicable health information and by connecting with each other and health care systems.

A study by Van de Belt et al (2012) found social media to be increasingly utilized by hospitals in Western European countries. The extent of social media utilization in Central Europe is not fully known. This paper assesses the implications of current social media usage in the Czech Republic, Slovak Republic, and Poland. Social media presents opportunities and advantages to innovate and improve the healthcare environment. This presentation addresses and evaluates one particular aspect of the healthcare environment: health literacy of the adult population (age 60+).

The World Health Organization (2002) has stated that between 1970 and 2025, the adult population over 60 is expected to reach 694 million and that “measures to help older people remain healthy and active are a necessity, not a luxury.” Elderly people who have higher health literacy have the knowledge and ability to make healthy decisions.

The potential and limitations of social media use in improving health literacy of the adult population (age 60+) are examined through literature review and independent analysis. This paper focuses on two main areas for innovation: patient empowerment and care coordination/management. However, limitations do exist and include access to, knowledge of, and cognitive/functional ability to use information technologies and social media.

**Robert M. Weiss - Graduate Masters of Health Administration
Cardiovascular Disease: Combating Risk Factors in Czech Republic, Hungary, Poland,
and the Slovak Republic**

According to the World Health Organization (WHO) every year an estimated 17 million people globally die from cardiovascular diseases (CVD). Nearly 60% of all deaths in Europe are attributed to CVD: which includes three common conditions: Ischemic heart disease, stroke (Cerebrovascular disease) and congestive heart failure (CHF). The Council of Ministers of the European Union (EU) has emphasized that CVD is the “largest cause of sickness and morbidity,” and is a “major cause of death and premature death” as well as leading to a reduced quality of life for the citizens within the European Union. Although heart attacks and strokes are major killers in all parts of the world, 80% of premature deaths from these causes could be avoided by controlling the major risk factors.

The risk factors discussed on in this presentation include smoking, diet, physical activity, and alcohol consumption as well as and the policies and mandates that are enacted by the European Commission (EC). The focus is on the Czech Republic, Hungary, Poland and the Slovak Republic and how these countries have adapted prevention programs and complied with standards set forth by the EC to reduce risk factors. The Author will explore the impact of various prevention efforts including the Multinational MONItoring of Trends and Determinants in CARdiovascular Disease (MONICA), the Countrywide Integrated Noncommunicable Disease Intervention (CINDI), and the World Heart Federations “World Heart Day”.

**Sean Cosgrove - Graduate Masters of Health Administration
The impact ad effectiveness of population health. Managemet: The elderly population in**

eastern europe

The imminent demands from an increasing aging population presents significant challenges to health care in Eastern Europe. The lack of electronic health records (EHR) has exacerbated care coordination in the European Union (EU) member states of Central and Eastern Europe (CEE) and in some cases delays in treatment. This paper examines the influences and effectiveness of Population Health Management in Eastern Europe and the impact on the aging population.

**Teologická fakulta Trnavskej univerzity
Kostolná 1, P. O. Box173, 814 99 Bratislava**

Vrátnica: +421-2-52 775 410

Sekretariát dekana: +421-2-52 775 416

fax: +421-2-52 775 449

email: sekretariat@tftu.sk

www.tftu.sk

www.facebook.com/Teologicka-fakulta-Trnavskej-univerzity

bankové spojenie:

variabilný symbol:

špecifický symbol:

Counselling a nové perspektívy sociálnej práce
A Framework for Expanding and Integrating Community Health
and Human Services 2014

Zborník abstraktov z konferencie s medzinárodnou účasťou

Konferencia sa konala ako súčasť riešenia grantovej úlohy KEGA Nový model efektívnych študentských praxí s využitím sprevádzania (counselling) v rodinách so špecifickými sociálnymi problémami, projekt č. 010TTU–4/2014

Editorka: doc. PhDr. Mária Šmidová, PhD.

Prvé vydanie

Technický redaktor:

Zodpovedná redaktorka:

Vydala Dobrá kniha
pre Teologickú fakultu Trnavskej univerzity
ako svoju 1 117. publikáciu, na Slovensku 859.

Dobrá kniha
P. O. Box 26
Štefánikova 44, 917 01 Trnava
tel.: 033 / 59 34 211
fax: 033 / 59 34 226

www.dobrakniha.sk

12 strán

ISBN 978-80-7141-899-3